

回
向

Ekō

België - Belgique
P.B.
2600 - Berchem
Uitbreidingsstraat
BC 4909

Naoki Eri in lentebloesems (sakura) in Heian Jingu, Kyoto, 11/04/2004.

*Zijn papa Kokei is de beeldhouwer van het Amidabeeld in jikōji,
zijn mama Sayoko verfraaide het met prachtig kirikane (goudopleg).*

jaargang 39 nr 1
lente 2016
(of Ekō nr 149)

driemaandelijks tijdschrift
afgiftekantoor 2600 Berchem Uitbreidingsstraat
erkenningsnummer P303143

Inhoud

Een woord vooraf...	1
Morgen is een nieuwe dag	2
tao	3
Je reis begint in het duister	4
Mei	6
Wat geeft jou hoop?	6
Is dit wedergeboorte?	7
Terug naar de bron	9
De functie van het (on)volmaakte	11
De Tao voor kinderen - het woord “te” uitgelegd	14
Jōdo-Shinshū na Shinran (deel 4)	15
Woorden achter glas	19
Nieuws uit de sangha	19
Rooster der bijeenkomsten – lente 1016	20

Dit is een uitgave van het Centrum voor Shin-Boeddhisme. De redactie noch het Centrum voor Shin-Boeddhisme zijn gebonden door de bijdragen van derden, die overigens niet noodzakelijk de zienswijze van de redactie weergeven. Iedere auteur is verantwoordelijk voor zijn of haar bijdrage.

Wens je op de hoogte te blijven via onze maandelijkse nieuwsbrief en/of het elektronische Ekō magazine?
Schrijf je in via: <http://eepurl.com/bbbkGr>

Het Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw en de Shin-tempel Jikōji erkennen de spirituele en morele autoriteit van de Jōdo-Shinshū Hongwanji-ha (in Kyōto, Japan) in de persoon van de 25ste Hoofdabt Go-Monshu Kōjun Ōtani, maar zijn voorts organisatorisch en financieel autonoom. Hun werking is afhankelijk van uw medewerking, uw waardering en uw steun.

Onze bankrekening is: IBAN nummer BE53 5230 8022 6553 en BIC-code TRIOBEBB bij Triodos Bank nv, Hoogstraat 139/3, B-1000 Brussel, op naam van het Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw, Pretoriastraat 68, B-2600 Berchem-Antwerpen (België).

Een woord vooraf...

Bedankt voor je geduld. En: geef de moed niet op!
Je ziet het: het eerste Ekō-nummer van 2016 is toch een feit geworden.
O.a. dankzij de volgehouden steun van familie, vrienden en burens -
bovenop de energie van de sanghalede. Van harte bedankt, allen!

Dit nummer geeft je hopelijk weer een paar momenten van rustige
bezinning en hoopvolle inspiratie - geput uit persoonlijke
correspondentie en eigen ervaring.

*“Zich de duisternis binnen jezelf ontdekken is het begin van je eigen
verlichting” en “het dagelijkse leven met zijn aangename en zijn pijnlijke
momenten” zijn een paar waardevolle tips die je in het artikel “Je reis
begint in het duister” terugvindt.*

In “Is dit wedergeboorte?” reageren we op een lezer die ermee worstelt.
In “De functie van het (on)volmaakte” denken we terug aan de woorden
van onze pa: *“De tijd vliegt snel, gebruik hem wel...”*

Deel 4 uit de reeks *Jōdo-Shinshū na Shinran* behandelt enkele
geschriften van Rennyō Shōnin, de 8ste hoofdabt van onze school. Als
illustratie voegen we een kopie van de brief *Over Witte Asse* toe aan dit
nummer.

Onze tempel doet graag mee met het initiatief *Poëzievensters* waarbij
onze buur Jörg direct is betrokken. Hij schreef o.a. het gedicht *Woorden
achter glas* dat sinds dit voorjaar op de ruit van de tempel is gekleefd. Zo
kan de voorbijganger tientallen gedichten in de wijk vinden.

Dit bundeltje wordt tenslotte weer aangevuld door een paar bijdragen
van auteurs die je wellicht al kent van voorgaande nummers.

Veel leesgenot!

Fons Martens

Morgen is een nieuwe dag

En dan zegt men soms nog dat ik nogal rationeel ben...

Ik was aangenaam verrast toen je meekwam naar de Kerselaer.¹ Ik was nog blijer verrast toen ik merkte hoe je alles in je opnam: van groot tot klein, van donkergroen tot geel, van rond tot rechthoekig... niets ontsnapte aan je aandacht. Alles nam je gretig in je op: men merkte hoe de energie van rondom naar één centraal punt toestroomde: Kris! Doorheen de brousse [van een voortuintje] ploeterde je dat het lief was om aan te zien. Je zag die mug op dat stammeke zitten. Ik zag je al rillen: stel je voor dat die je zou steken...

Je genoot van die vlekkenorchis: “En die vlekken, kan dat kwaad?” - “Daarom héét het een vlekkenorchidee...”

De dubbele stam van de krulwilg was eigenlijk een enkele, maar dan dubbelgedraaid: je moest hem effen van alle kanten bekijken. Ik vermoed dat je op een bepaald ogenblik bijna de specht op de dode berk hoorde tokkelen, zó nam je die omgevallen boom in je op!

Achteraan in de tuin:

De verre einder trok je aandacht. Eén voor één passeerden: de bevroren lorkenaalden,

de vlijmscherpe acciadoornen [het kleine bolleke met vogelnest bij jouw thuis!],
de gepikte dennen (uit de ar-dennen, weet je wel),
het minibosje waaronder je helemaal kunt verdwijnen,
het ter ziele gegane ronde tafeltje...

---

¹ Dit berichtje stuurde ik 's avonds - samen met het fotootje - per e-mail naar een oud-student op 12/05/2003. Zijn echte naam heb ik uit respect vervangen...

Boven ontdekte je ook nog de sponsen fons... En wie weet wat je nog allemaal ongemerkt opnam in je geheugen - in jezelf.

Kris, je hebt héél wat [spullekes] kunnen zien. Nooit is iemand zo ver en zo diep in mijn leventje binnengekomen, zo spontaan, zo gewoon, zo vlot - en dat de eerste keer dat je hier op de Kerselaer kwam! Ik ben blij dat ik zo een vriend als jou mag kennen.

Kris, toen ik vanavond - net vóór ik dit bericht stuurde - nog even in de tuin rondliep, merkte ik hoezeer de orchis alweer volume bijgekregen heeft en dat op slechts een paar dagen tijd...

Ook de natuur wijzigt constant. Net zoals jij, alleen je glimlach, je enthousiasme, je vriendelijkheid, je stem veranderen nauwelijks! Houwe zo: blij jezelf - hoedanook, en daarin wil ik je graag bijstaan!

Kris' antwoord per SMS: "Hey Fons! Morgen is een nieuwe dag. Zelfde zon (zichtbaar of niet), zelfde Kris, zelfde Fons... Maar een nieuwe dag. Groetjes"

tao

er is iets in de dingen dat ontroert,
't is niet de schoonheid van een bloem,
noch het pasgeboren kind.

het is daar in,
maar ook daar achter,
het is daar boven,
maar ook daar onder.

het zijn de sappen in de wortels,
het kloppen van een hart,

het is het zien zonder te kijken
en het luisteren zonder horen.

André De Nys - 07/02/2016

Je reis begint in het duister

Rev. S. K. Kubose, The journey begins in the darkness. Inspired by Bright Dawn, Discovering your Everyday Spirituality, 2004

Mijn slaapkamer baadt nog in het duister. De hoekjes van het gordijn aan het raam lichten zwak op door de straatlamp. Het is nog rustig op die speciale manier dat iedere ochtend rustig is. Ik glunder via één oog naar het schermpje op de klok... de rode cijfertjes zeggen me 5:15. Ik voel me in een toestand van nog niet helemaal wakker, en toch niet helemaal in slaap.

In die donkere kamer spookt een gedachte doorheen mijn hoofd: “Een spirituele reis begint altijd in het duister.” Ik herinner me het gezegde: “In donkere tijden begint het oog te zien.” Net als je fysieke oog zich verder opent in het donker, begint het *oog der wijsheid* zich te openen bij tegenspoed of in harde tijden. Het doet me denken aan de depressieve momenten in mijn jeugd wanneer het leven mij zinloos leek, en ik ’s ochtends vaak dacht: “Waarom uit bed komen? Is er wel iets waar ik vandaag kan naar uitkijken?” Alles verbleekte in vergelijking met de diepe duisternis van mijn eigen existentiële ravijn.

Uit de diepte van een donkere ravijn proberen te klauteren is een uitdagende taak. In de boeddhistische literatuur is er een verhaaltje van een worm die in een lange, smalle bamboestengel gevangen zit. De worm klimt omhoog, maar komt een stevig gewricht in de bamboestengel tegen. Hij eet zich een weg doorheen het gewricht en vervolgt zijn tocht naar hogerop. Er lijkt geen andere uitweg naar zijn vrijheid te bestaan dan door omhoog te blijven klimmen en zijn weg doorheen de vele gewrichten in de stengel te blijven eten. Hoe sterk en vastbesloten de worm ook is, de bamboestengel is heel hoog en er blijft nog een hele weg te gaan. De worm wordt moe en moet even rusten in het donker. Voor het eerst ziet hij een zwak lichtje dat doorheen een klein spleetje in de bamboewand naar binnen dringt. Hij knabbelt doorheen de wand en... is plots vrij!

Een gedeelte van het verhaaltje heeft met duisternis te maken. Het bestaan van die duisternis is zo logisch dat het meestal niet moet benadrukt worden. Maar het is in feite de duisternis die het de worm

mogelijk maakt het zwakke lichtje op te merken. Laten we dat verhaaltje toepassen op levensfilosofie. Een spirituele reis kan worden omschreven als een bewegen van duisternis naar licht, of van onwetendheid naar wijsheid. Ook al is licht of wijsheid belangrijk, duisternis of onwetendheid is ook belangrijk. De eerste stap naar wijsheid is immers zich bewust te zijn van zijn onwetendheid. Dus, wijsheid bestaat niet, los van onwetendheid. Die twee zijn onderling innig verbonden. Je kan sterren zien doordat de nachthemel donker is. Niet enkel zo, maar naargelang het firmament donkerder wordt, zie je zelfs meer sterren.²

Een spirituele reis houdt in dat je dieper en dieper in jezelf kijkt. Zich de duisternis binnen jezelf ontdekken is het begin van je eigen verlichting. Ieder van ons heeft *donkere kantjes* die niet zo opvallend zijn. Dit houdt niet in dat we deze kantjes voor anderen (willen) verbergen, maar dat we er meestal zelf nog niet helemaal van bewust zijn. Spiritueel groeien vereist introspectie (of zelfbeschouwing) als randvoorwaarde. We moeten immers goed opletten en eerlijk onze eigen onwetendheid, grijpreactie en afstootreactie onderzoeken, samen met die andere aspecten van onszelf die we vaak minder duidelijk herkennen bij onszelf. Naar binnen kijken is de sleutel. Je reis begint in het duister.

Bright Dawn boeken kan je aanschaffen via de Bright Dawn website. www.brightdawn.com in: *Metta, The Newsletter of the Buddhist Study Center*, Honolulu, Hawaii, sept./okt. 2015, blz. 7.

---

² Bij een bezoek van leerlingen aan onze tempel, verwijzen we soms naar de non-dualiteit van de begrippen wijsheid en onwetendheid (of ook naar het dagelijkse leven met zijn aangename en zijn pijnlijke momenten) als naar een muntje: dat heeft een bovenzijde en een onderzijde. Als je het muntje mooi horizontaal in tweeën zou snijden en zo beide zijden van elkaar zou scheiden, krijgt de originele bovenzijde een nieuwe onderzijde - want het ene kan niet zonder het andere... - Fons

Mei

De dagen verdragen mij niet lang meer zonder pijn. Ik kijk dankbaar naar de afgesneden bloesemende takken die de lente wit en geel zo vroeg in april inluiden. Volgende maand heb ik een afspraak met de dood.

Misschien sleep ik mij nog naar het volgende kleuren van de bladeren met mijn pijn, maar kale bomen heb ik meer dan genoeg gezien en witte sneeuw die groezelig bruint hoeft niet meer voor mij.

Ik wil nog een keer de vogels horen fluiten en dan vredig slapen. Champagne heb ik al besteld om mijn goede vrienden op weg te helpen naar een land waar mijn adem niet meer ruist terwijl mijn kouder wordende vingers god noch gebod omklemmen
De pijn die mij met de zon steevast elke dag laat ontwaken zal vlieden met mijn trager vloeiend bloed en mijn slaap zal gretig zijn.

Jörg Pyl - 31/01/2016

Wat geeft jou hoop?

Een enquête van Avaaz 05/02/2016

13. Wat geeft jou hoop? - laten wij een enorme lijst opstellen met alles wat ons hoop geeft om met de wereld te delen

Heel wat jongeren hebben - o.a. dankzij globalisering van informatie - kennis van en inzicht in wereldproblematieken waar oudere generaties soms nog mee worstelen. Zij kunnen elementen uit verschillende culturen verstaan en integreren in hun manier van leven.

I.p.v. muurtjes op te werpen tussen diverse landen, talen, culturen en religies, kunnen we meer nadruk leggen op de gemeenschappelijke kenmerken, zoals het verlangen en de hoop dat we allemaal gelukkig willen en kunnen zijn!

Is dit wedergeboorte?

vraag van een lezer

Dag Fons.

Een maand geleden stierf mijn zuster, Els Janssen³, vreedzaam in het home waar ze al enige jaren was. Ik was haar lievelingsbroer. Ik was er ook bij toen ze de geest gaf. Ze was 85 jaar geworden en had een mooi leven achter zich. Enkele dagen later na de begrafenis horen wij in het dagelijkse nieuws dat er door een chauffeur van de lijn een kindje in het gras, langs de weg is gevonden. Ze gaven het de naam Els Janssen... Kan dit toeval zijn? Valt dit onder reïncarnatie of wedergeboorte? Of zie en beleef ik het helemaal verkeerd? Mag ik uw gewaardeerde mening daar over hebben a.u.b.? Groetjes

Erik - Leven als wind en water - 17/09/2015

antwoord van de redactie

Dag Erik

Ik ben blij nog eens wat van je te horen/lezen.
En dan is het nog zulk mooi nieuws ;-)
Zulk nieuws verrast me: is dit toeval of is dit iets anders?

Sta me toe terug te gaan naar de tijd toen ik nog college liep...
We praatten af en toe ook over het “hiernamaals”.
Mijn mening was (toen al...) dat het voor mij gedaan was als ik zou sterven.
Ik zou niet meer herkenbaar als Fons door het leven gaan.
Wel zouden bepaalde uitspraken of daden die mijn familie of vrienden zouden uitspreken of doen, hun oorsprong hebben in hetgeen ik zelf al gezegd of gedaan zou hebben.
Zo kon ik voor een deeltje verder “leven” in die personen...

Later herformuleerde ik dat tot:

---

³ om begrijpelijke wijze is dit een fictieve naam...
Ekō jaargang 39 nr 1 (of Ekō nr 149)

Ik vermoed dat het hiernamaals voor mij nu al vorm krijgt...
Immers, mijn studenten passen nu al een aantal woorden en daden/tips,... toe die ik als hun leraar heb aangebracht.
Dus ben ik nu al voor een stukje verder aan het “leven” via hen!

Nog later verdiepte ik me in de raadgevingen van de Boeddha, sinds ongeveer 18 jaar nu...

Eén van de basiskennmerken van de werkelijkheid is het niet-ik: niets ontstaat of vergaat op zichzelf, een wezen/gebeurtenis ontstaat of vergaat in relatie met andere wezens/gebeurtenissen.

Dit sluit mooi aan bij mijn redeneringen omtrent het ontstaan en vergaan van een wezen, dus ook van mezelf...

Vandaar dat ik “reïncarnatie” niet als een vaststaand gegeven (h)erken, waarbij iemand in het lichaam van iemand anders zou stappen – terwijl sommige boeddhistische scholen dit wel aannemen.

Ik heb ondertussen ook geleerd nog meer open te staan, en te aanvaarden dat anderen zich wèl beter voelen als ze hierin kunnen geloven.

Vandaar: als het voor jou heilzaam is te aanvaarden dat dat jonge meisje een reïncarnatie is van je lieve zus, dan ben ik heel blij voor jou.

Dan kan dit een belangrijk houvast zijn om (1) nog geregeld met je zus in contact te komen in gedachten – en later misschien persoonlijk, en om (2) in vertrouwen te vorderen op jouw eigen pad!

Ik heb de waarheid niet in pacht als ik bovenstaande woorden schrijf, hoor...

Maar ik hoop dat ik je vraag een beetje heb kunnen beantwoorden, en dat je mijn redenering een beetje hebt kunnen volgen!

Ik kijk ernaar uit je nogmaals te ontmoeten.
Het ga je goed!

In gasshō
fons - 18/09/2015

Terug naar de bron

Wat is de essentie van de Dharma? Hoeveel is er in al de jaren bijgevoegd, soms uit praktische en soms uit ideologische of culturele overwegingen? We mogen niet vergeten dat de zogenaamde *patimokkha* (227 leefregels voor monniken) ook pas later - zij het niet uit spirituele maar uit disciplinaire en organisatorische overwegingen - werd ingevoerd en dus duidelijk niets met de kerngedachte van de Dharma van doen had. In de beginperiode waren er vijf voorschriften (*panca-sila*) voor leken, acht voor novicen (*attha-sila*), tien (*dasa-sila*) voor monniken. Later werd dat verder uitgebouwd tot de *patimokkha*, meer dus uit praktische dan uit spirituele overwegingen.

Zo glijden we stilaan verder af van de kern van de Dharma. Onszelf verliezend in ingewikkelde sutra's, eindeloze mantra's,... wordt nogal dikwijls het middel en doel met elkaar verward. De vinger die naar de maan wijst wordt de maan, de maan verdwijnt voor eeuwig achter zelfgeschapen illusies en visies.

Misschien bedoelde de Boeddha dit wel toen hij zei dat de Dharma op termijn zou verwateren en verdwijnen? Is het niet de plicht van iedereen om op gezette tijden weer te herbronnen en even terug te keren naar de essentie van de Dharma, niet steeds iets bij te voegen maar eerder iets weg te laten? Het is af en toe eens goed het huis op te frissen en de zolder op te ruimen: het houdt de leefruimte fris en overzichtelijk als leek.

Marc Horemans - 01/12/2013

Ontwaken

Nagenieten,
de smaak van de vroege morgen in mijn mond.
Zachtjes kringelt de wierookdamp,
mijn vluchtige gedachten meenemend op zijn weg omhoog.
Meewarig kijk ik toe, hoe uiteindelijk ook zij vervlieden...
alles is vergankelijk.
Namo Amida Butsu.

's Morgens op mijn kussen

Hoe sereen de Boeddha ook zit,
de bombu in mij blijft zich roeren.
Pas wanneer ik doelbewust ophoud met mediteren,
begint de meditatie.
Bevrijden we ons "zelf",
bevrijden we ons van opgelegde verwachtingen en
condities, ik hoef slechts ... los te laten.
Namo Amida Butsu.

Shaku Kajo – 25/10/2015

De functie van het (on)volmaakte

Op een diner om fondsen te werven voor een Amerikaanse school ten behoeve van gehandicapte kinderen, hield één van de ouders een toespraak die door de aanwezigen niet meer vergeten zou worden. Na een woord van dank en waardering aan de school en haar directie stelde hij een vraag: ‘Wanneer de natuur geen externe bemoeienis kent, functioneert alles in de natuur volmaakt. Toch kan mijn zoon niet leren zoals andere kinderen. Hij begrijpt minder dan andere kinderen. Waar is de natuurlijke volmaaktheid als het om mijn zoon gaat?’

De zaal viel helemaal stil bij deze vraag, en de vader vervolgde zijn toespraak: ‘Ik denk dat als een kind als onze Shay op de wereld komt, er zich dan een kans voordoet om onze ware menselijke aard te tonen, namelijk op de manier waarop wij met zo'n kind omgaan.’

Daarna kwam hij met het volgende verhaal.

Shay en zijn vader liepen langs een park waar enkele jongens die Shay kende baseball speelden. Shay vroeg zijn vader: ‘Denk je dat ik mee mag doen?’

Zijn vader wist dat de meeste jongens liever niet iemand als Shay in hun team hadden, maar aan de andere kant zag hij ook in dat als zijn zoon mee mocht doen, hij een hoognodig gevoel van ‘er bij horen’ zou krijgen. Dus liep hij op één van de jongens af en vroeg of Shay mee mocht spelen. De jongen keek om zich heen voor steun, maar omdat niemand reageerde, nam hij zelf een besluit en antwoordde: ‘We staan zes punten achter en we spelen al in de achtste inning. Als het aan mij ligt kan Shay meedoen, en we kijken wel of we hem aan slag kunnen krijgen in de negende inning.’

Aan het eind van de achtste inning scoorde het team waar Shay in meedeed een paar punten, maar ze lagen nog steeds drie punten achter. Op het hoogtepunt van de negende inning kreeg Shay een handschoen en een plaats als verrevelder. Ondanks dat er geen bal zijn kant op kwam, was hij duidelijk heel opgewonden dat hij zomaar stond opgesteld.

Hij had een grijns van oor tot oor als zijn vader vanaf de zijlijn naar hem zwaaide.

Tegen het einde van de negende inning scoorde het team waarin Shay speelde weer. Met twee punten te gaan en alle honken bezet was de potentiële winnende slag aan de beurt, en het was Shay's beurt. Zouden ze op zo'n cruciaal moment in de wedstrijd Shay laten spelen en de kans lopen om te verliezen?

Verrassend genoeg kreeg Shay het slaghout. Iedereen wist dat een rake slag gewoon onmogelijk was, omdat Shay niet eens wist hoe hij de knuppel moest vasthouden, laat staan dat hij er een bal mee kon raken. Maar Shay ging op de thuisplaat staan, en de werper deed een paar passen naar voren om de bal zachtjes te gooien zodat er een kans bestond dat Shay hem zou raken.

De eerste worp kwam op hem af, Shay sloeg er maar een slag naar en miste. Daarop kwam de werper nog een paar passen naar voren om de bal heel zacht te werpen. De bal kwam en Shay raakte de bal die padoes over de grond recht op de werper af rolde. De werper pakte de slappe bal op en had alle tijd om de bal naar het eerste honk te gooien. Shay zou dan uit zijn en het hele spel zou dan over zijn. In plaats daarvan pakte de werper de bal op, draaide zich om en wierp de bal met een hoge boog naar rechts, helemaal buiten het bereik van de eerste honkman. Ineens begon iedereen te roepen: 'Shay, ren naar het eerste! Ren naar het eerste honk.' Shay had nog nooit in zijn leventje het eerste honk bereikt. Hij hobbelde verschrikt langs de baseline met wijd opengesperde ogen, en iedereen riep: 'Naar het tweede, ren naar het tweede honk.'

Tegen de tijd dat Shay over het eerste honk hinkelde, had de speler op het rechterveld de bal. Hij had de bal naar het tweede honk kunnen gooien, en dan was Shay uit. Maar hij begreep de bedoeling van de werper en gooide opzettelijk hoog over het derde honk. Shay rende zo goed als hij kon naar het tweede honk, terwijl de renners voor hem als gekken de honken passeerden op weg naar het thuishonk. Shay bereikte hijgend het tweede honk, en de korte stop van de tegenpartij holde op hem af om hem de goede richting op te helpen naar het volgende honk terwijl hij riep: 'Ren naar het derde!' Tegen de tijd dat

hij het derde honk bereikte, schreeuwden de jongens van beide teams: 'Shay, naar de thuisplaat, ren naar de thuisplaat.'

Shay strompelde naar de thuisplaat en raakte het honk. Iedereen was door het dolle heen en juichte hem toe alsof hij een homerun had geslagen, en de wedstrijd voor zijn team had gewonnen.

'Op die dag,' zei de vader zacht, terwijl de tranen langs zijn wangen drupten, 'op die dag brachten de jongens van beide teams een stukje onvoorwaardelijke liefde en menselijkheid in het spel...'

Ontvangen van Pieter Vegter

*Bron: <http://www.vanharttohart.org/archief/pdf/2007-1.pdf> -
via mijn zus Margriet*

*De tijd vliegt snel, gebruik hem wel...
Dàt kunnen we misschien nog van Japan leren:
ook die prachtige sakurabloesems vallen af
geniet dus van hun pracht op het goede moment!*

De Tao voor kinderen - het woord “te” uitgelegd

The image shows a large, bold Chinese character, 德 (De), written in black ink. It is a traditional calligraphic style character.

Tao Te Tjing - Het Chinese symbool Te stelt mensen (links) voor die het pad van het ware hart (onder) volgen: Vooruitgaan, recht, naar het hart.

Na het woord **Tao**⁴, hier vertaald met het woord ‘vrede’, is ‘**Te**’ het tweede woord in de titel van het Chinese boek *Tao Te Tjing*. Een belangrijk woord dus. Wat betekent het? Dit woord ‘Te’ wordt vaak met ‘deugd’ vertaald.

Deugd tegenover ondeugd. Iets deugt helemaal niet, zeggen we. Maar hoe weet je of iets deugt? Dat kun je voelen. Waar word jij blij van? Waar word je vrolijk van? Waarvan ga je huppelen?

‘Te’ betekent spelen en genieten. Als je er vrolijk en blij van wordt, dan zit je goed. Een mooie vertaling van ‘Te’ is ook het kachelkje in jou, je motortje, het is je hart, het is je kracht van binnen. Zolang je leeft brandt je kachelkje. En als je ergens blij van wordt, dan gaat het kachelkje harder branden. Het kachelkje brandt geweldig, als je er goed voor zorgt. Hoe zorg je er goed voor? Door te zingen en te huppelen, door te spelen en door naar je hart te luisteren. Hoe luister je naar je hart? Bij alles wat je doet kun je je afvragen of je er blij van wordt, gelukkig. Is dat zo, dan ga je vanzelf huppelen. Is dat niet zo, dan moet je er mee ophouden.

Vreugde uit vrede

Je kunt zeggen dat ‘Te’ vreugde is. Vreugde vanuit de Tao, vrede. Vrede als de brandstof voor je kachelkje. Het klinkt ook geweldig: het boek (Tjing) over vrede (Tao) en vreugde (Te). Tao Te Tjing. Met plezier doen, uit liefde, dan gaat alles vanzelf.

Het is zoals een moeder die goed voor haar kinderen wil zorgen. ‘Tao’ is al het leven en ‘Te’ is jouw plezier in het leven.

---

⁴ Zoals George Burggraaff en Roeland Schweitzer het in *de Tao voor kinderen* uitleggen in: <http://www.tekensvanleven.nl/htaotao.htm> . Trouwe Ekō-lezers konden al een paar keer met deze reeks teksten kennismaken...

Jōdo-Shinshū na Shinran (deel 4)

Dit vierde artikel met uittreksels uit Jikoji-cahier nr 5 Jōdo-Shinshū na Shinran - Een historisch-kritisch overzicht behandelt (in aansluiting op de artikels in voorgaande Ekō's) enkele geschriften van Rennyō Shōnin, de 8ste en meteen de belangrijkste hoofdabt van onze school na de stichter Shinran Shōnin.

[2 alineas aan Shitoku's cahier toegevoegd door Fons]

Van zodra ik meer over en van Rennyō Shōnin las, heb ik ervaren dat zijn inbreng in onze school sterker overeenkwam met mijn manier van werken. Immers, de Shin-sangha's die tijdens en na Shinran Shōnin ontstonden, hadden nogal hun eigen manier om hun samenkomsten en ceremonies te organiseren. Daarom legde Rennyō stap voor stap een aantal bouwstenen voor die ceremonies vast, zodat de leden ook bij een andere Shin-groep de ceremonies zouden kunnen meemaken en er zich meteen zouden thuis voelen. Hij schreef daartoe heel wat brieven die hij naar de diverse sangha's stuurde. Hij stimuleerde de deelnemers ze - als een houvast - meermaals voor te lezen aan de groep.

Deze standaardisering is nu nog steeds merkbaar. Zo hebben we al meermaals gemerkt dat buitenlanders (lid van een andere sangha) meteen tijdens de ceremonie kunnen meedoen - ook al spreken ze geen Nederlands. Immers, we passen ongeveer eenzelfde volgorde van onderdelen toe, en reciteren in het Japans - zoals ook zij!

Enkele brieven uit Gōbunshō

I-3 (#3) Over Jagen en Vissen (Ryō sunadori no shō)

Eerst dit: [het verwezenlijken dat] het gevestigde gemoed in onze traditie (*tōryū no anjin*) niet betekent dat we een eind maken aan het boze in ons of aan het opkomen van verdwazingen en passies (*mōnen mōju*). Ga gewoon voort met je handel, je knechtschap, jacht en visvangst. Want wanneer we diep realiseren dat Amida Tathagata's Voortijdelijke Geloofte ervoor staat dat zo'n waardeloze wezens als wij, van 's morgens tot 's avonds geconfronteerd met

onheilzaam karma (*zai-gō*), bevrijd zullen worden wanneer we in eensgerichtheid van gemoed (*i-shin*) vertrouwen op Boeddha Amida's Gelofte van Mededogen, en wanneer het één-gedachte-moment vertrouwen (*ichinen no shin*) in ons gewekt wordt door de vaststelling dat Amida ons bevrijdt, – dan genieten we onvermijdelijk Tathagata's heilswerkzaamheid.

Voorts: wanneer er een vraag oprijst over de wijze in welke gemoedsgesteldheid wij de Nembutsu moeten uitspreken, [het antwoord daarop is] dat we de Nembutsu moeten uitspreken zolang we leven, beseffend dat dit in dankbaarheid is, als reflectie op de welwillendheid die ons bevrijdt door ons de kracht te geven tot het vertrouwen waardoor onze geboorte gevestigd wordt. [Wie dit doet] wordt beoefenaar van vertrouwen genoemd, in wie het gevestigd gemoed van onze traditie ingebed is.

Hoogachtend.

Bummei 3 (1471), 12de maand, 18de dag

1-6 (#6) Over Slaperigheid (*Suinin no shō*)

Ik weet niet hoe het komt, maar sinds kort ben ik bijzonder onderhevig aan slaperigheid, – en wanneer ik naga waarom ik zo lusteloos ben, dan voel ik zonder de minste twijfel dat het doodsmoment dat naar Geboorte leidt, wel eens vlakbij zou kunnen zijn. Deze gedachte maakt me droef en ik ervaar sterk het verdriet van het heengaan.

En toch: tot op de dag van vandaag heb ik me met zorg erop voorbereid in het besef dat de tijd van Geboorte nabij kan zijn. Al waarnaar ik nu dag en nacht verlang, dat is dat er geen terugvallen zou zijn onder diegenen die deze tempel bezoeken en wier vertrouwen gevestigd is.

Zoals de dingen er nu voorstaan, zouden er bij mijn dood geen problemen moeten zijn. Toch is ieder van u bijzonder laks bij het denken aan Geboorte. Zolang gij leeft, zoudt ge moeten zijn zoals ik me u voorstel.

Ik ben bijzonder ontevreden met hetgeen ieder van u meent begrepen te hebben. In dit leven is zelfs de dag van morgen onzeker en – om het even wat we zeggen – er is niets aan te doen als het leven ophoudt.

Als onze twijfels gedurende dit leven niet duidelijk verdreven zijn, dan zullen we daar beslist spijt over hebben. Ik hoop dat gij deze woorden in uw gemoed zult voortdragen.

Hoogachtend.

Deze brief werd toevertrouwd aan de lieden achter de schuifdeuren. Neem hem in de komende jaren vaak ter hand en lees hem.

Geschreven op de 25ste dag van de 4de maand van het jaar Bummei 5 (1473).

V-16 (#74) Over Witte Asse (Hokkotsu no shō)

Wanneer we van dichtbij de vergankelijkheid in de wereld bekijken, [dan beseffen we dat] datgene wat niet blijvend is, zoals een illusie van in het begin, in het midden en op het einde, onze levensberekening in deze wereld is. Zo komt het dat we nooit gehoord hebben van iemand die tienduizend jaar zou geleefd hebben. Het leven gaat vlug voorbij. Kan iemand wel honderd jaar leven?

Ben ik het die eerst zal gaan, – of een ander? Zal het vandaag of morgen zijn? We weten het niet. Degenen die we achterlaten en

degenen die vóór ons gegaan zijn, zijn talrijker dan de pareltjes van ochtenddauw tegen de voet van de planten of de druppeltjes die hangen aan de uiteinden van de bladeren. Zo komt het dat we 's morgens nog met stralende gezichten rondlopen – en 's avonds enkel nog wat witte asse zijn.

Amper worden we gegrepen door de wind van de veranderlijkheid of onze ogen sluiten onmiddellijk voor goed. Wanneer die éne laatste ademtocht niet meer kan gegrepen worden, verschrompelt ons stralend aangezicht en verliezen we de vibratie van het leven. Dan komen onze vrienden en verwanten bij elkaar. En hoe ze ook jammeren in hun verstrikkend verdriet, dat haalt helemaal niets uit.

En omdat er niets anders overblijft, brengen ze ons lichaam naar het crematieveld, waar het opgaat als een rookkolom in het midden van de nacht – en slechts wat witte asse blijft over.

Dat is waarlijk onbeschrijflijk beklagenswaardig!

Vermits de vergankelijkheid van de wezens eigen is aan de onzekerheid van de wereld, waaraan zowel ouderen als jongeren onderworpen zijn, daarom zouden we ons moeten haasten om binnenin ons gemoed een plaats te ruimen voor het grote belang van het komende leven en de Nembutsu reciteren in diep en totaal vertrouwen in Amida Boeddha.

Inmiddels verblijf ik in hoogachting.

Rev. Ōchō-in (Shitoku) A. Peel, 1999

*We voegen een kopie van deze brief **Over Witte Asse** toe aan dit nummer. Immers deze tekst hebben we al verscheidene keren in onze tempel gereciteerd bij een overlijden of een herdenkingsceremonie. De bijlage bevat naast de Japanse uitspraak, ook de vertaling in het Nederlands, Engels, Frans en Duits - voor anderstalige deelnemers.*

Woorden achter glas

Verscholen langs de weg lokken
woorden van verstilling naar
een moment van aandacht en

een pauze in een wereld
van voorbijflitsende berichten
de eeuwige wedren naar meer

om verder te kijken
naar vergankelijkheid
alsof haar adem ons

bij de hand neemt om weer
naar onszelf te keren alsof
nooit een wedstrijd was geweest tegen

de tijd die wij plots wel nemen om stil
te staan voor wat verzen achter glas
uitnodigende woorden in verdichte regels.

Jörg Pyl - 16/02/2016

南
無
阿
弥
陀
佛

Nieuws uit de sangha

◁▷ De nieuwe website shin.one -
One in Nembutsu bevat informatie
over initiatieven die we gezamenlijk
met onze Europese Shin-collega's plannen:

shin.◁▷ne

- **ESC18** - 18de European Shin Buddhist Conference (**2016**)
  - thema: *The Meaning of Nembutsu - in my daily life*
  - data: van dinsdag 23 tot en met vrijdag 26/08/2016
- plaats: Berchem, in de driehoek tempel - Syntra - Tulip Inn.

◁▷ *New faces on the block?* Yep, ook onze eigen website begint stilaan vorm en inhoud te krijgen. Niet alleen het basislettertype van beide sites is hetzelfde, maar ze zullen ook op je gsm leesbaar zijn. Tip: jiko.be ☺

Rooster der bijeenkomsten – lente 1016

Je bent iedere dinsdagavond welkom om 20 uur voor het **dharmagesprek** (de leer van de boeddha).

Wens je ook de **ceremonie** mee te maken, kom dan om 19:30 uur.

Als onderwerp van het **dharmagesprek om 20 uur** voorzien we afwisselend een thema dat past binnen een van de 3 groepen onderwerpen die ook de basis vormen van de driedeling binnen onze bibliotheek: **A** (algemeen boeddhisme), **B** (Jōdo-Shinshū) of **C** (raakpunten)

Hierbij trachten we ook telkens – voor zover het tijdsbestek het toelaat - de leer te *hertalen* naar de realiteit van hier en nu. En we voorzien alvast ook voldoende ruimte voor inbreng van de deelnemers.

Voel je dus welkom!

dharmagesprek   iedere dinsdag   20-21.30 u.

---

april 2016	A2 - The Sutra of the Teachings Left by the Buddha <i>a.h.v. boekje A3/Kum/473 - The Last Word, 1952, Kumarajiva</i>
mei 2016	B4 - Bespreking Tannishō - hoofdstuk 6, 7 & 8 (2 versies) <i>Shitoku's letterlijke vertaling & Katriens vrije vertaling</i>
juni 2016	C3 - Het Japanse Scheppingsverhaal <i>(uit The Big Myth)</i>
juli 2016	A2 - Zes perfecties (pāramitā) <i>aangevuld tot tien perfecties, Ō-Higan & herkenning in eigen leven</i>

ceremonie iedere dinsdag 19.30-20 u.

---

	apr	mei	juni	juli
Sambutsuge	19	17	14	12
Juseige	26	24	21	19
Amidakyo	05	03, 31	28	26
Junirai	12	10	07	05
Shoshinge zondag 10 u.	10	22		

meditatiesessie begeleid door

---

iedere maandag	20-22 u.	Tom Hannes (Bodaishin)
iedere woensdag	19.30-21 u.	Rogel Dias (Maha Karuna Ch'an)
iedere 2de donderdag	19.30-21 u.	Sven Vanderbiest (jiko-ji)

CURSUS 's zaterdags 10-12.30 u.

---

za 21/05 10 u. *cursus* A2 - **Vroege Boeddhisme - 1/2**

za 28/05 10 u. *cursus* A2 - **Vroege Boeddhisme - 2/2**

extra activiteiten

---

za 17/05 10 u. sangha: poetsdag 1

juni 10 u. sangha: poetsdag 2

juli voorbereiding ESC18: planning & taakverdeling

Hou de website in de gaten... of beter nog: blijf op de hoogte en schrijf je in via: http://eepurl.com/bbbkGr
---

Tempel van het Licht van Mededogen
Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw

JIKŌJI

慈光寺

Pretoriastraat 68 - B-2600 Antwerpen (Belgium)
www.jikoji.com ✉ info@jikoji.com

Verantwoordelijk uitgever
Rev. Daijō Fons Martens

ISSN 1370-0243 - *Overname toegelaten mits
bronvermelding en bewijsexemplaar*

*Ook de tuinen rond de Toji-tempel met zijn prachtige pagode (ten oosten
van Kyoto station) doen mee met de sakurabloesem - 11/04/2004*

Werkten mee aan dit nummer

André De Nijs, Avaaz, Erik, George Burggraaff en
Roeland Schweitzer, Jörg Pyl, Kris, Marc
Horemans, Naoki Eri, Pieter Vegter, S.K. Kubose,
Shitoku A. Peel

Drukkerij Copymatic - 2600 Berchem